

Gemeenten heel goed in staat om lokale voorkeuren af te wegen

Het belangrijkste argument voor de decentrale voortbrenging van bepaalde overheidsvoorzieningen is dat decentrale overheden meer mogelijkheden hebben om op specifieke omstandigheden in te spelen. Een mooi voorbeeld ter illustratie is de winkeltijdenwet. Op grond van de ‘toeristenbepaling’ kan tot een algemene zondagsopenstelling besloten worden in (delen van) de gemeente. Onderzoek uit 2007 toont aan dat circa 20 procent van de gemeenten van deze mogelijkheid gebruikmaakt. Hieruit blijkt dat van alle 489 gemeenten 155 gemeenten (32 procent) momenteel geen enkele vorm van zondagsopening kennen, terwijl 18 gemeenten (4 procent) alleen op dagen als Tweede Pinksterdag de winkels de gelegenheid geven hun deuren te openen. Bijna de helft van de gemeenten kende een zondagsopening op minder dan twaalf zondagen of maakt gebruik van het aantal toegestane zondagen van twaalf.

door
Raymond Gradus

Het is jammer dat onlangs bepalingen uit de wet zijn geschrapt, die aangeven dat expliciet de belangen van burgers, kleine ondernemers en winkelpersoneel meegewogen dienen te worden.

Maar goed, dit hoeft uiteraard CDA-raadsleden er niet van te weerhouden om deze argumenten gewoon in te brengen. Uitbreiding van de koopzondag betekent immers een ondermijning van de zondag als dag waarop (religieuze) bezinning en het immateriële aandacht krijgen. Maar ook vanuit andere invalshoeken - sociaal-maatschappelijk en cultureel - zijn argumenten tegen een ruimere zondagsopening te geven. Zo ondermijnt de koopzondag een gemeenschappelijke vrije dag voor familie en verenigingen. Een beperking van de koopzondag daarentegen beschermt zelfstandigen en werknemers tegen excessieve werkdruk en garandeert die personeelsleden één vaste dag waarop ‘de werkgever’ geen beroep op hen kan doen. Ook geeft onderzoek aan dat meer koopzondagen de positie van het grootwinkelbedrijf verstevigt ten nadele van de kleinere (familie)bedrijven. Uiteindelijk gaat het bij de winkeltijdenwet om een afweging van belangen, waarbij ook expliciet de belangen van kleine ondernemers en winkelpersoneel meegenomen moeten worden.

Een andere argument voor de decentrale voortbrenging is dat gemeentelijke overheden semi-publieke voorzieningen in samenhang kunnen aanbieden. Dit kan met name spelen in het sociale domein. Wijkteams hebben de mogelijkheid om de samenhang tussen jeugd-, werk- en zorgdomein te bezien en veel gemeenten zijn hiertoe overgegaan na de decentralisatie in 2015. Onderzoek van de gemeente Zaandam laat zien dat 76 procent van de (toekomstige) cliënten van het sociale domein

gebruikmaakt van meer dan één gemeentelijke regeling. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een Wajonger of WSW’er die gebruikmaakt van begeleiding of een schuldhulpverleningstraject of een oudere met huishoudelijke verzorging die ook van groepsbegeleiding gebruikmaakt. De decentralisatie biedt de mogelijkheid om begeleiding en de schuldhulpverlening meer op maat toe te snijden. Ook worden gemeenten bijna geheel verantwoordelijk voor het pakket maatregelen rondom participatie hetgeen ook kan leiden tot synergievoordelen. Positief is in mijn ogen ook de decentralisatie van met name delen van de langdurige zorg naar de Wmo, waardoor het makkelijker wordt om ouderen met een lichtere zorgvraag zorg te laten krijgen in de eigen omgeving. Uiteraard kunnen bij de maatvoering van de bezuinigingen en het invoeringstempo de nodige opmerkingen worden gemaakt, maar in essentie is dit een richting die de mogelijkheid om de samenleving weer terug te geven aan de burgers vergroot. Veel zal echter afhangen van de ruimte die het lokale domein daadwerkelijk zal krijgen van de centrale overheid en christendemocraten moeten er voor pleiten dat deze zo groot mogelijk wordt. De eerste ervaring geeft aan dat het lokale domein daar heel verantwoordelijk mee omgaat. De gang van zaken rondom het persoonsgebonden budget (pgb) is vervelend maar heeft niets van doen met de decentralisatie naar het lokale domein maar met een centralisatie naar de Sociale Verzekeringsbank (SVB). •

In deze rubriek bespreken medewerkers van het Wetenschappelijk Instituut bij toerbeurt hoe je vanuit christendemocratisch perspectief kunt kijken naar een voor CDA-politici en bestuurders min of meer actueel thema.